

موضوع:

احکام: ۳۵ (فقه و حقوق: ۲۴۹)

گروه مخاطب:

تخصصی (طلّاب و دانشجویان)

شماره کتاب: ۱۳۲۲

مسلسل انتشار: ۲۴۴۳

آثار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی/ ۲۲۲

نراقی، احمد بن محمد مهدی، ۱۱۸۵ - ۱۲۲۵ ق.

تذکره: الأخیاب / ملا احمد بن محمد مهدی نراقی؛ تحقیق پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، واحد احیاء آثار اسلامی. - قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۳.

۳۲۰ ص. : نمونه. - (بوستان کتاب قم؛ ۱۳۲۲. آثار پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی؛ ۲۲۲ (احکام؛ ۳۵. فقه و حقوق؛ ۲۴۹)

ISBN 964 - 371 - 771 - 2 - ۲۸۰۰۰ ریال.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیا.

Molla Ahmad b. Mohammad Mahdi Naruqi. Taḏkirat al-Aḥbāb

ص. ع. به انگلیسی:

[A Collection of Islamic Juridical Rules]

کتابنامه: ص. [۲۹۵] - ۳۰۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. فقه جعفری. قرن ۱۳ ق. ۲. روزة. ۳. زکات. ۴. خمس. الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی. واحد احیاء آثار اسلامی. ب. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مؤسسه بوستان کتاب قم. ج. عنوان.

۲۹۷/۳۱۲

BP ۱۸۳/۳ / ۵۴ ۲

تذكرة الأحياء

ملاّ احمد بن محمد مهدي نراقي قدس سره

تهيه و تحقيق: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامي

واحد احياء آثار اسلامي

بیت کتب

۱۳۸۳

بوشنگ کتب

تذکره الاحباب

- نویسنده: ملا احمد بن محمد مهدی نراقی
- تهیه و تحقیق: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، واحد احیاء آثار اسلامی
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه دفتر تبلیغات اسلامی • نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۳
- شمارگان: ۱۲۰۰ • بها: ۲۸۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است

printed in the Islamic Republic of Iran

- ✓ دفتر مرکزی: قم، خ شهیدا (اصفانیه) مؤسسه بوستان کتاب قم، ص پ ۹۱۷، تلفن: ۷۷۲۲۱۵۵، نمابر: ۷۷۲۲۱۵۲
 - ✓ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهیدا (محل عرضه ۱۲۰۰ عنوان کتاب با همکاری بیش از ۱۷۰ ناشر)، تلفن: ۷۷۴۳۲۶
 - ✓ فروشگاه شماره ۲: تهران، خ انقلاب، خ فلسطین جنوبی، کوچه دوم (پس)، پلاک ۲۲/۳، تلفن: ۶۴۶۰۷۳۵
 - ✓ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، خ آزادی، مجتمع پاس (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی)، تلفن: ۲۲۳۳۶۷۲
 - ✓ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، خ حافظ، چهارراه کرمانی، گلستان کتاب (دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان)، تلفن: ۲۲۲۰۳۷۰
- پست الکترونیک: E-mail: bustan@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی با آن در وب سایت:
<http://www.bustaneketab.com>

درآمد

حفظ و بازشناسی میراث علمی برجای مانده از پیشینیان و معرفی آن به جامعه علمی و پژوهشی و نسل‌های حال و آینده، از اهداف و رسالت‌های مهم حوزه‌های علمیه محسوب می‌شود و بدون شک هر گونه تلاش در دستیابی به این هدف، تأثیری شگرف در بالندگی و غنای دیگر فعالیت‌های پژوهشی و علمی خواهد داشت.

با وجود قدم‌های بلندی که به ویژه پس از انقلاب شکوهمند اسلامی، در راه تصحیح و نشر آثار و دست‌نوشته‌های مهجور و ناشناخته بزرگان علم و فرهنگ شیعی برداشته شده است، اما تا دستیابی کامل به این هدف، فاصله‌ای بس دراز باقی مانده و بسیارند آثار و دست‌نوشته‌های چاپ نشده‌ای که جز برخی صاحب‌نظران و اندیشمندان، عموم پژوهشگران و دانش‌جویان علوم اسلامی، از آنها بی‌بهره بوده و حتی نام و نشانی از آنها نمی‌دانند.

مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی با در نظر گرفتن این رسالت و در نیل به اهداف بلند حوزه‌های علمیه و تلاش در راه تسهیل امر پژوهش، مدت بیش از پانزده سال است که با تأسیس «واحد احیاء میراث اسلامی» توانسته است بر اساس اولویت‌ها، نیازها و توانمندی‌های موجود، بیش از پنجاه مجلد از آثار سترگ سلف صالح را تصحیح و تحقیق و به زیور طبع آراسته نماید. خوشبختانه بسیاری از این آثار، حائز رتبه و امتیازهای بالایی در جشنواره‌های مختلف علمی شده‌اند، و از آن جمله کتاب «رسائل الشهید الثاني» است که به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۱ شناخته گردید. شایان ذکر است که یکی از محورهای پژوهشی این واحد، احیاء و تصحیح مجموعه آثار شخصیت‌ها است و مجموعه «آثار فاضلین نراقی» از آن جمله می‌باشد. در آستانه برگزاری کنگره بزرگداشت ملا مهدی و ملا احمد نراقی، اواسط سال ۱۳۸۰ بود که تصحیح و نشر برخی از آثار آن بزرگواران، به «واحد احیاء تراث اسلامی» واگذار گردید و پس از مطالعات و بررسی‌های اولیه و تعیین اولویت‌ها، در نهایت هشت عنوان از تألیف‌های فقهی، اصولی و کلامی ایشان تعیین و تصحیح آنها از

اوایل سال ۱۳۸۱ به صورت جدی دنبال گردید، که عبارتند از:

۱. سیف الأئمة وبرهان الملة / کلام / ملا احمد
۲. تحفة رضویة / فقه فارسی / ملا مهدی
۳. تذکرة الأحباب / فقه فارسی / ملا احمد
۴. أنیس التجار / فقه فارسی / ملا مهدی
۵. أنیس المجتهدین / اصول فقه / ملا مهدی
۶. أساس الأحکام / اصول فقه / ملا احمد
۷. مناهج الأحکام / اصول فقه / ملا احمد
۸. مفتاح الأحکام / اصول فقه / ملا احمد

در میان این آثار، تنها دو عنوان آن «سیف الأئمة» و «أنیس التجار» چاپ حجری، آن هم مغلوط و کم یاب داشته و مابقی آنها مخطوط بوده است.

به لطف عمیم الهی و تحت عنایات و توجّهات حضرت ولی عصر ارواحنا فداء، و به همت والای پژوهشگران مدقق و فرهیخته حوزه علمیه، این مهم در کمتر از دو سال صورت انجام پذیرفت و کتاب حاضر، «تذکرة الأحباب»، سوّمین دفتر از این مجموعه است که تقدیم فضلا و اندیشمندان حوزه های علمیه و همه جوامع علمی و فکری می شود.

در اینجا جای دارد از همکاری جناب حجة الاسلام والمسلمین سید محمد رضا حسینی، در تصحیح و تحقیق اثر حاضر و نیز شورای پژوهشی و کلیه محققان ارجمند واحد احیاء تراث اسلامی، بخصوص مدیر محترم این واحد، جناب حجة الاسلام والمسلمین سید مهدی طباطبایی که نظارت علمی و ویرایش اثر حاضر و مجموعه یاد شده را بر عهده داشته است، تقدیر و تشکر گردد.

توفیق روز افزون همه احیایران میراث اسلامی را از خداوند متعال مسألت نموده، علو درجات را برای ارواح طیّبة عالمان و اندیشمندان بزرگ شیعی، بالأخصّ علامه ملا مهدی و ملا احمد نراقی، از خداوند متعال مسألت داریم.

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

واحد احیاء آثار اسلامی

شعبان المعظم ۱۴۲۴ ق

فهرست تفصیلی

درآمد.....	۵
کفتاری درباره ملا احمد نراقی و کتاب تذکرة الأحياب.....	۷
مقدمه مؤلف: هدف از تألیف کتاب و فهرست اجمالی آن.....	۱۹

مقصد اول: در بیان مسایل و احکام و آداب روزه

مقدمه: در بیان فضیلت روزه و ثواب آن.....	۲۱
مطلب اول: در بیان حقیقت روزه و وقت و آداب آن.....	۲۵
فصل اول: در بیان نیت روزه و احکام آن.....	۲۷
مقام اول: کیفیت نیت.....	۲۷
مقام دوم: وقت نیت روزه.....	۲۸
مسألة اول: هرگاه در وقتی از شب نیت روزه روز را بکند.....	۳۰
مسألة دوم: جایز نیست مقدم داشتن نیت روزه هر روزی را بر شب آن.....	۳۰
مسألة سیم: اکتفا به یک نیت برای جمیع ماه مبارک رمضان.....	۳۰
مسألة چهارم: اگر در ماه رمضان یا نذر معین، در شب نیت روزه بکند.....	۳۰
مسألة پنجم: در ماه رمضان غیر از روزه رمضان واقع نمی شود.....	۳۱
مسألة ششم: نیت روزی که شک شود که آیا آخر شعبان است یا اول رمضان.....	۳۱
مسألة هفتم: اگر در سیام شعبان هلال ثابت نشود و به نیت افطار داخل شود، و بعد معلوم شود اول رمضان است.....	۳۱

- فصل دوم: در بیان آنچه بر روزه دار واجب است که اجتناب از آنها بکند ۳۲
- قسم اول: اموری که روزه را باطل می کنند و باعث قضا و کفاره می شوند ۳۲
- قسم دوم: اموری که روزه را باطل می کنند و باعث قضای تنها می شوند ۳۶
- قسم سیم: اموری که اجتناب از آنها بر روزه دار واجب است، اما باعث بطلان روزه نمی شوند ۳۸
- مسألة اول: در امور مبطل روزه فرقی میان روزه رمضان و غیر آن نیست ۴۰
- مسألة دوم: آنچه باعث بطلان روزه می شود، در صورت تذکر است، نه فراموشی ۴۱
- مسألة سیم: حکم جبر به انجام امور مبطل روزه ۴۱
- مسألة چهارم: هرگاه جاهل به حرمت با باطل کردن روزه باشد ۴۲
- مسألة پنجم: رسانیدن غبار غلیظ در حلق ۴۳
- مسألة ششم: فرو بردن آب دهان که طعم چیز خارجی دارد ۴۳
- مسألة هفتم: فرو بردن بلفم سینه یا دماغ ۴۴
- مسألة هشتم: فرو بردن آنچه در میان دندان ها باقی می ماند ۴۵
- مسألة نهم: جایز است از برای روزه دار مکیدن انگشت و امثال آن ۴۵
- مسألة دهم: اگر دوابی داخل ذکر خود کند و داخل اندرون او شود ۴۵
- مسألة یازدهم: جایز است چکانیدن دوا به گوش از برای روزه [دار] ۴۵
- مسألة دوازدهم: هرگاه به ظن صبح نبودن و باقی بودن شب چیزی بخورد ۴۵
- مسألة سیزدهم: هرگاه شخصی یا چند شخص خبر بدهند دیگری را از داخل شدن شب ۴۷
- مسألة چهاردهم: هرگاه در شب روزه جنب شود و غسل ممکن نباشد ۴۸
- مسألة پانزدهم: هرگاه کسی در روز روزه بخوابد و محتلم شود ۴۸
- مسألة شانزدهم: جایز است در شب ماه رمضان و شب روزه واجب معین جماع کردن ۴۹
- مسألة هفدهم: هرگاه در روز روزه دست بازی کند ۴۹
- مسألة هجدهم: اگر سهواً یکی از امور مبطل را بجا آورد و بعد از تذکر تصور کند که روزه او باطل است و عمداً افطار کند ۵۰
- مسألة نوزدهم: اگر روزه دار امری را بجا آورد که موجب کفاره شود و سپس برای او امری روی دهد که افطار کردن او جایز باشد ۵۰

- مسأله بیستم: حکم افطار کردن در روزه واجب معین و روزه سنتی و روزه قضای رمضان ۵۱
- مسأله بیست و یکم: حرمت افطار مجدد بر کسی که در روزه واجب عمداً افطار کند، و حکم مکرر شدن کفاره در این صورت ۵۱
- فصل سیم: در بیان آنچه بر روزه دار مکروه است ارتکاب آن ۵۲
- فصل چهارم: در بعضی آداب مطلق روزه و مستحبات و مکملات آن ۵۶
- اقسام روزه به اعتبار رعایت معنویات ۵۸
- فصل پنجم: در بیان وقت روزه ۶۲
- مسأله اول: جایز است چیزی خوردن، مادامی که یقین به طلوع صبح نشده ۶۳
- مسأله دوم: جایز نیست افطار کردن از برای کسی که متمکن از تحصیل علم به وقت بوده باشد. تا یقین به غروب نکند ۶۳
- مسأله سیم: شرط جماع کردن قبل از فجر ۶۳
- مسأله چهارم: هرگاه صبح طلوع کند و در دهان او لقمه باشد ۶۳
- مسأله پنجم: به مجرد غروب کردن شمس جایز است افطار کردن ۶۳
- فصل ششم: در بیان شرایط صحت روزه ۶۵
- مسأله اول: صحت روزه کسی که بخواهد در روزی که روزه است، به شرط نیت کردن پیش از خوابیدن ۶۹
- مسأله دوم: خالی بودن از استحاضه شرط صحت روزه نیست ۶۹
- مطلب دوم: در بیان اقسام روزه ۷۱
- مبحث اول: در بیان روزه های واجب ۷۳
- فصل اول: روزه ماه مبارک رمضان ۷۴
- علامت اثبات دخول ماه رمضان ۷۴
- علامت غیر معتبر ۷۵
- مسأله اول: هرگاه در شب هلال دیده نشود، اما در روز دیده شود ۷۷
- مسأله دوم: اثبات هلال به شهادت بر شهادت ۷۸
- مسأله سیم: هرگاه یک شاهد عادل شهادت بدهد به رؤیت هلال شعبان در شب دوشنبه و دیگری شهادت بدهد به رؤیت هلال رمضان در شب چهارشنبه ۷۸

- مسألة چهارم: اگر قول دو شاهد، در مکان هلال مخالف باشد..... ۷۸
- مسألة پنجم: در اثبات هلال، شرط است شهادت به «دیدن هلال»، نه اینکه بگویند: امروز روز اول ماه است..... ۷۹
- مسألة ششم: قبول کردن حکم مجتهد، بعد از اثبات هلال نزد او..... ۷۹
- مسألة هفتم: آیا به دیدن مجتهد خود به تنهایی هلال را، دخول ماه ثابت می شود... ۷۹
- مسألة هشتم: ثبوت هلال در ولایات دور یا نزدیک یکدیگر..... ۸۰
- مسألة نهم: هر ماهی که هلال آن مشتبه شود، باید ماه قبل از آن راسی تمام قرار داد..... ۸۰
- مسألة دهم: هرگاه هلال چند ماه مشتبه شود و دیده نشود..... ۸۰
- مسألة یازدهم: هرگاه در روزی شک شود که آیا آخر شعبان است یا اول رمضان... ۸۰
- مسألة دوازدهم: هرگاه در شب سیام شعبان هلال دیده نشود، و به نیت افطار داخل روز شود، و بعد معلوم شود اول رمضان است..... ۸۱
- مسألة سیزدهم: اگر یوم الشک را افطار کنند و بعد معلوم شود اول رمضان بوده است، باید آن روز را قضا کنند..... ۸۱
- مسألة چهاردهم: مسائل مربوط به ثبوت هلال، اختصاص به ماه رمضان ندارد..... ۸۱
- فصل دوم: در بیان روزه ای که به نذر یا عهد یا قسم واجب شود..... ۸۱
- مسألة اول: شرطی که روزه را به آن معلق می سازد، باید معصیت نباشد..... ۸۲
- مسألة دوم: اگر در روزی که نذر کرده روزه بگیرد، به سفر رود یا حائض شود..... ۸۳
- مسألة سیم: حکم روزه نذر معین و غیر معین..... ۸۳
- مسألة چهارم: هرگاه عهد کند یا نذر کند که در فلان مکان روزه بگیرد..... ۸۳
- مسألة پنجم: هرگاه نذر یا عهد کند که اگر فلان حاجت برآورده شود روزه بگیرد..... ۸۳
- مسألة ششم: هرگاه نذر کند که در یکی از دو عید روزه بگیرد..... ۸۳
- مسألة هفتم: اگر نذر کند که اگر مریض او شفا یابد روزه بگیرد، و بعد معلوم شود قبل از نذر مریض او شفا یافته بود..... ۸۳
- مسألة هشتم: باید نذر یا عهد روزه به طریق مشروع باشد..... ۸۴
- فصل سیم: در بیان روزه ای که به اجاره واجب می شود..... ۸۴

- مسأله اول: حکم استیجار روزه‌ای یقیناً بر ذمه میت باشد و ولی نیز داشته باشد ۸۴
- مسأله دوم: اگر وقت اجاره روزه را برای اجیر معین کرده باشند ۸۵
- مسأله سیم: چگونگی نیت اجیر ۸۵
- مسأله چهارم: لازم نیست که اجیر روزه‌ها را پی در پی بگیرد ۸۶
- مسأله پنجم: جایز است که اجیر از جانب زن مرد باشد، و برعکس ۸۶
- مسأله ششم: جایز است که کسی که روزه واجبی بر ذمه اوست، روزه استیجاری بگیرد ۸۶
- فصل چهارم: در بیان شرایط وجوب روزه ۸۶
- مسأله اول: بالغ شدن به چند چیز محقق می‌شود ۸۸
- مسأله دوم: سنت است امر فرمودن پسر را قبل از بلوغ به روزه گرفتن ۸۹
- مبحث دوم: در بیان روزه‌های سنتی ۹۰
- اول: روزه سه روز از هر ماهی ۹۰
- دوم: ایام البیض ۹۲
- سوم: عید غدیر خم ۹۲
- چهارم: روز ولادت حضرت پیغمبر ﷺ ۹۳
- پنجم: روز مبعث ۹۴
- ششم: روز دخو الارض ۹۴
- هفتم: روز مباهله ۹۴
- هشتم: روز جمعه ۹۴
- نهم: روز پنجشنبه ۹۵
- دهم: روز نوروز ۹۵
- یازدهم: روز اول ماه محرم ۹۵
- دوازدهم: اول ماه ذی الحجه ۹۵
- سیزدهم: روز ترویه ۹۶
- چهاردهم: روزه همه یا بعضی از ماه رجب ۹۶
- پانزدهم: روزه همه یا بعضی از ماه شعبان ۹۷
- شانزدهم: ایام البیض ماه رجب، به جهت بجا آوردن عمل امّ داود ۹۸

- ۹۸..... هفدهم: روز چهارشنبه و پنج شنبه و جمعه، برای طلب حاجت
- ۱۰۱..... روزه تأدیب، و آن در هفت موضع است
- ۱۰۱..... مسأله اول: احکام روزه سنت، به نحو مذکور است
- ۱۰۱..... مسأله دوم: حکم بر هم زدن روزه سنتی، در هر وقت روز
- ۱۰۲..... مبحث سیم: در بیان روزه‌های حرام
- ۱۰۲..... اول: روزه دو روز عید
- ۱۰۲..... دوم: روزه سه روز ایام تشریق
- ۱۰۲..... سوم: روزه يوم الشک، به نیت اول رمضان
- ۱۰۳..... چهارم: روزه صمت
- ۱۰۳..... پنجم: روزه وصال
- ۱۰۴..... ششم: روزه نذر معصیت
- ۱۰۴..... هفتم: روزه سنتی زن بدون اذن شوهر
- ۱۰۴..... هشتم: روزه سنتی بنده بدون اذن آقا
- ۱۰۴..... نهم: روزه مسافر
- ۱۰۴..... دهم: روزه مریض
- ۱۰۵..... مبحث چهارم: در بیان روزه‌هایی که مکروه است
- ۱۰۵..... اول: روزه روز عرفه
- ۱۰۵..... دوم: روزه روز عاشورا
- ۱۰۶..... سوم: روزه گرفتن میهمان روزه سنتی را بدوم اذن میزبان
- ۱۰۶..... چهارم: روزه گرفتن میزبان روزه سنتی را بدوم اذن میهمان
- ۱۰۶..... پنجم: روزه پسر بدون اذن پدر و مادر
- ۱۰۷..... ششم: روزه سه روز بعد از عید فطر
- ۱۰۷..... هفتم: روزه ایام تشریق
- ۱۰۷..... هشتم: کسی که روزه سنتی کرده باشد و او را دعوت به طعام کنند
- ۱۰۹..... مطلب سیم: در بیان احکام مسافر، قضای روزه و احکام آن و بیان کفاره روزه
- ۱۱۱..... فصل اول: در بیان احکام سفر و مسافر و آنچه متعلق به آن است

- مقام اول: در بیان سفری که در آن افطار کردن واجب است ۱۱۱
- مقام دوم: در مسائلی که متعلق به مسافر است ۱۱۵
- مسألة اول: حرمت روزه در سفر و موارد استثنای آن ۱۱۵
- مسألة دوم: روزه‌ای که در سفر گرفته شود را باید قضا کرد ۱۱۶
- مسألة سیم: حکم کسی که در سفر از روی فراموشی روزه بگیرد ۱۱۶
- مسألة چهارم: حکم مسافری که بعد از ظهر از حدّ ترخص بگذرد ۱۱۷
- مسألة پنجم: اگر مسافر پیش از ظهر به وطن برسد و افطار نکرده باشد ۱۱۷
- مسألة ششم: حکم مسافری که بداند پیش از ظهر به وطن می‌رسد، اما افطار کند ۱۱۸
- مسألة هفتم: حکم مسافرت کسی که در حضر باشد و ماه مبارک رمضان داخل شود ۱۱۸
- مسألة هشتم: جایز است از برای مسافر، جماع کردن در ماه مبارک رمضان ۱۱۹
- مسألة نهم: کراهت سیر خوردن و آشامیدن برای کسی که روزه بر او جایز نیست ۱۱۹
- مسألة دهم: در ماه رمضان روزه‌ای غیر از روزه رمضان جایز نیست ۱۱۹
- مسألة یازدهم: مواضعی که مسافر میان نماز قصر و کامل مخیر است، بر خلاف روزه‌دار ۱۲۰
- فصل دوم: در بیان روزه قضایی و احکام آن ۱۲۱
- مقام اول: در بیان اینکه کدام روزه هرگاه فوت شود، قضا دارد و کدام قضا ندارد؟ ۱۲۱
- مقام دوم: در بیان مسایل و احکامی که متعلق به قضای روزه است ۱۲۲
- مسألة اول: شرط بودن بلوغ و عقل و اسلام در واجب شدن قضا ۱۲۲
- مسألة دوم: حکم روزه غیر فرقه شیعه اثنی عشریه، از فرق مسلمین ۱۲۲
- مسألة سیم: وجوب قضای روزه‌های فوت شده از مرتدّ ۱۲۲
- مسألة چهارم: قضای روزه‌های فوت شده، بر بی‌هوش واجب نیست ۱۲۳
- مسألة پنجم: وجوب قضای روزه بر حیاض و صاحب نفاس ۱۲۳
- مسألة ششم: وجوب قضای روزه‌ای که فوت شود، به جز موارد استثناء ۱۲۳
- مسألة هفتم: اگر روزی که نذر کرده روزه بگیرد، یکی از عیدین باشد ۱۲۳
- مسألة هشتم: حکم کسی که در ماه رمضان جنب شود و غسل را فراموش کند ۱۲۴
- مسألة نهم: مواردی که قضای روزه فوت شده در رمضان واجب نیست ۱۲۴

- مسألة دهم: اگر مرض کسی تا ماه رمضان آینده طول بکشد..... ۱۲۵
- مسألة یازدهم: حکم کسی که بدون عذر، روزه فوت شده را تا رمضان دیگر قضا نکند..... ۱۲۵
- مسألة دوازدهم: حرمت مسافرتی که باعث عدم تمکّن از قضاى روزه رمضان شود..... ۱۲۶
- مسألة سیزدهم: وجوب قضاى روزه‌های فوت شده میت بر ولی او..... ۱۲۶
- مسألة چهاردهم: تساوی حکم میت مرد و زن در قضاى روزه او توسط ولی..... ۱۲۷
- مسألة پانزدهم: آیا قضاى روزه‌ای که میت عمداً نگرفته نیز بر ولی او واجب است... ۱۲۷
- مسألة شانزدهم: هرگاه میتی که روزه بر ذمه دارد، چند پسر هم سن داشته باشد..... ۱۲۸
- مسألة هفدهم: هرگاه بر ذمه میت روزه باشد و شخصی اجنبی تبرّعاً قضا کند..... ۱۲۸
- مسألة هجدهم: واجب نیست تعجیل کردن در قضاى روزه..... ۱۲۸
- مسألة نوزدهم: واجب نبودن قضاى روزه‌های فوت شده رمضان به صورت پی در پی..... ۱۲۸
- مسألة بیستم: ترتیب در قضاى روزه واجب نیست..... ۱۲۹
- مسألة بیست و یکم: کسی که قضاى رمضان بر ذمه دارد، جایز نیست روزه سنتی بگیرد..... ۱۲۹
- مسألة بیست و دوم: حکم افطار در روزه قضاى رمضان..... ۱۲۹
- فصل سیم: در بیان کفّارة افطار روزه و روزه کفّاره..... ۱۳۰
- مبحث اول: در بیان کفّارة افطار در روزه و احکام و متعلقات آن..... ۱۳۰
- مقام اول: در کدام روزه هرگاه در آن عمداً افطار کرده شود، باید کفّاره داد..... ۱۳۰
- مقام دوم: در بیان مقدار کفّارة روزه..... ۱۳۱
- مسألة اول: کفّارة افطار کردن در روزه ماه رمضان..... ۱۳۱
- مسألة دوم: کفّارة افطار کردن عمداً در روزه قضاى ماه رمضان بعد از ظهر..... ۱۳۲
- مسألة سیم: کفّارة افطار کردن عمداً در روزه‌ای که به قسّم واجب شده باشد..... ۱۳۳
- مسألة چهارم: کفّارة افطار کرده در روزه اعتکاف، بدون عذر..... ۱۳۳
- مقام سیم: در بیان مسائلی که متعلّق به این مبحث است..... ۱۳۳
- مسألة اول: شرط پی در پی بودن روزه کفّاره، مگر کفّارة قضاى رمضان..... ۱۳۳
- مسألة دوم: اگر در خلال روزه کفّارة پی در پی عذری روی دهد..... ۱۳۴

- مسأله سیم: شروع روزه‌های پی در پی باید طوری باشد که به مانعی مثل عیدین
برخورد نکند..... ۱۳۴
- مسأله چهارم: در کفاره بنده آزاد کردن، بنده باید مسلمان باشد..... ۱۳۵
- مسأله پنجم: در کفاره اطعام مسکین، باید هر مسکینی را یک مُد بدهد..... ۱۳۵
- مسأله ششم: در موارد تخییر میان چند چیز در کفاره، باید فقط یکی را انجام داد..... ۱۳۶
- مسأله هفتم: جایز نیست دادن قیمت در کفاره..... ۱۳۶
- مسأله هشتم: مکرّر شدن کفاره به مکرّر شدن امری که باعث کفاره می‌شود..... ۱۳۶
- مسأله نهم: اگر در روزه واجب معین، کفاره بر او واجب شود و سپس مثلاً حیض
شود..... ۱۳۸
- مسأله دهم: کفاره جبر کردن زن به جماع..... ۱۳۸
- مسأله یازدهم: هرگاه بر کسی کفاره لازم شود و دیگری تبرّعاً به جهت او بدهد..... ۱۳۹
- مسأله دوازدهم: هرگاه کسی عاجز باشد از ادای کفاره..... ۱۳۹
- مبحث دوم: در بیان روزه‌هایی که در کفارات معاصی واجب است..... ۱۴۰
- اول: آنکه روزه در آن واجب است با چیزی دیگر..... ۱۴۱
- دویم: آنکه روزه در آن واجب است بعد از عاجز شدن از چیز دیگر..... ۱۴۱
- سیم: آنکه روزه در آن واجب است تخییراً..... ۱۴۳
- چهارم: آنکه روزه یا چیز دیگر بر سبیل تخییر واجب است در آن، بعد از عاجز شدن از چیز
دیگری که غیر از آن چیز اولی است..... ۱۴۴
- پنجم: آنکه روزه در آن واجب است نه چیز دیگر..... ۱۴۴
- فصل چهارم: در بیان بعضی از احکام و مسایل متفرّقه که متعلّق به کتاب صوم است..... ۱۴۶
- مسأله اول: روزه زن آبستن که وضع حمل او نزدیک باشد و زن شیر ده..... ۱۴۶
- مسأله دویم: روزه مرد و زن پیر..... ۱۴۶
- مسأله سیم: روزه کسی که مبتلا به مرض «عطاش» باشد..... ۱۴۷
- مسأله چهارم: حکم کسی که عمداً و بدون عذر در ماه رمضان انظار کند..... ۱۴۷
- خاتمه: در بیان اعتکاف..... ۱۴۹
- تعریف شرعی اعتکاف..... ۱۴۹

- مقام اول: در شروط اعتکاف ۱۵۰
- مقام دوم: در اموری که بر اعتکاف کنده حرام است ۱۵۴
- مقام سیم: در بعضی از مسایل متعلقه به دو مقام سابق ۱۵۶
- مسأله اول: حکم تأخیر انداختن اعتکاف واجب معین و غیر آن ۱۵۶
- مسأله دوم: حکم کسی اعتکاف سنت را باطل کند ۱۵۷
- مسأله سیم: حکم صحت اعتکاف، اگر عید فطر یا اضحی در آن واقع شود ۱۵۸
- مسأله چهارم: منعقد نشدن نذر اعتکاف یک یا دو روز ۱۵۸
- مسأله پنجم: هرگاه کسی نذر کند که یک روز یا دو روز اعتکاف کند ۱۵۹

مقصد دوم: در بیان زکات و مسایل و احکام متعلقه به آن

- مقدمه: در بیان ثواب دادن زکات و عقاب تارک آن ۱۶۳
- مطلب اول: اموالی که زکات دارد و شرایط تعلق زکات به آنها و بیان نصاب زکات ۱۶۹
- باب اول: اموالی که زکات دادن در آنها واجب است ۱۷۱
- مبحث اول: در بیان زکات طلا و نقره ۱۷۱
- فصل اول: شرایط وجوب زکات طلا و نقره ۱۷۱
- فصل دوم: در بیان قدر زکات طلا و نقره ۱۷۶
- فصل سیم: در بیان بعضی از مسایل که متعلق به این مقصد است ۱۷۶
- مسأله اول: عدم وجوب زکات در ظروف و جواهرات طلا یا نقره ۱۷۶
- مسأله دوم: فرقی میان شمش یا ساخته شده طلا آلات نیست ۱۷۷
- مسأله سیم: اگر پول طلا یا نقره را پیش از یازده ماه با پول دیگر عوض کند ۱۷۷
- مسأله چهارم: اگر دو نوع طلای خوب و پست داشته باشد، نصاب آنها جدا نیست ۱۷۸
- مسأله پنجم: هر یک از طلا و نقره باید جدا به حد نصاب برسند ۱۷۸
- مسأله ششم: حکم زکات در پول غیر خالص طلا یا نقره، که مقدار خالص آن به تنهایی به نصاب برسد ۱۷۹
- مسأله هفتم: حکم گذشتن سال بر پول طلا یا نقره قرض ۱۸۰

- مسأله هشتم: اگر به پول به حدّ نصاب رسیده‌ای که برای مخارج عیال کنار گذاشته است، سال بگذرد ۱۸۰
- مسأله نهم: اگر کسی بمیرد و پولی طلا یا نقره داشته باشد که به نصاب رسیده ۱۸۰
- مبحث دوم: در بیان زکات جو و گندم و مویز و خرما و بیان احکام آنها ۱۸۱
- فصل اول: در بیان شروط واجب شدن زکات در این چهار جنس ۱۸۱
- فصل دوم: در بیان قدر زکات جو و گندم و مویز و خرما ۱۸۳
- فصل سیم: در بیان بعضی از مسایل که متعلّق به این مبحث است ۱۸۶
- مسأله اول: آیا باید بعد از اخراجات باع و زراعت زکات را داد یا نه؟ ۱۸۶
- مسأله دوم: اگر کسی ملکی را به عنوان مزارعه به دیگری بدهد ۱۸۸
- مسأله سیم: وجهی که بابت اجاره ملک زراعت غلات چهارگانه می‌گیرد، زکات ندارد ۱۸۹
- مسأله چهارم: هر یک از گندم و جو باید جدا به حدّ نصاب برسند ۱۸۹
- مسأله پنجم: در زکات غلات چهارگانه لازم نیست که از یک موضع به حدّ نصاب برسند ۱۸۹
- مسأله ششم: زمان بیرون کردن زکات غلات چهارگانه ۱۹۰
- مسأله هفتم: چگونگی بیرون کردن زکات غلات چهارگانه، قبل یا بعد از چیدن ۱۹۲
- مسأله هشتم: حکم تخمین کردن زکات توسط ارباب خبره، پیش از چیدن ۱۹۳
- مسأله نهم: زکات این چهار جنس یک بار واجب است ۱۹۳
- مسأله دهم: اگر پیش از چیدن آفتی به غلات برسد ۱۹۳
- مسأله یازدهم: زکات گندم یا جویی که بعد از درو کردن فروخته یا مصالحه شود، بر دهنده است، نه گیرنده ۱۹۳
- مسأله دوازدهم: اگر مال کسی به حدّ نصاب برسد و او پیش از دادن آن بمیرد ۱۹۴
- مبحث سیم: در بیان زکات گوسفند ۱۹۵
- فصل اول: در بیان شرایط واجب شدن زکات در گوسفند و قدر زکات گوسفند ۱۹۵
- فصل دوم: در بعضی از مسایل که متعلّق به این مبحث است ۱۹۸
- مسأله اول: وجوب زکات در اولاد گوسفند ۱۹۸

- مسألة دویم: شرایط تعلّق زکات به اولاد گوسفند ۱۹۸
- مسألة سیم: حکم کسی که قبل از اتمام سال گوسفندان گوسفند دیگر بخرد ۲۰۱
- مسألة چهارم: کسی که در چند مکان متفرّق گوسفند داشته باشد ۲۰۱
- مسألة پنجم: اگر پیش از تمام شدن سال گوسفندان را بفروشد یا معاوضه کند ۲۰۱
- مسألة ششم: باید بز و میش را به روی هم حساب کرد ۲۰۱
- مسألة هفتم: اگر چند سال بر گوسفندی بگذرد و زکات آن را ندهد ۲۰۲
- مسألة هشتم: حکم پرداخت زکات از عین اموال یا پرداخت قیمت آنها ۲۰۲
- مسألة نهم: شرایط ستن حیوانی که برای زکات می دهند ۲۰۳
- مسألة دهم: شرایط جسمی گوسفندی که برای زکات می دهند ۲۰۳
- مسألة یازدهم: گرفتن گوسفندی که برای مصرف گذاشته اند، به عنوان زکات جایز نیست ۲۰۳
- مبحث چهارم: در بیان زکات شتر و گاو ۲۰۴
- فصل اول: در شروط وجوب زکات بر دو حیوان ۲۰۴
- فصل دویم: در بیان بعضی مسایل که متعلّق به این مبحث است ۲۰۷
- مسألة اول: باید شتر نر و مایه و لوک را بر سر هم حساب کرد ۲۰۷
- مسألة دویم: اگر در دادن زکات، شتر ماده یک ساله نداشته باشد ۲۰۷
- مسألة سیم: اگر شتری که باید برای زکات بدهد نداشته باشد ۲۰۸
- مسألة چهارم: حکم اولاد شتر و گاو، بعینه مثل حکم اولاد گوسفند است ۲۰۸
- باب دویم: در بیان اموالی که زکات دادن در آنها مستحب است ۲۰۹
- مطلب دوم: بر چه شخص واجب است زکات دادن و بیان وقت دادن زکات ۲۱۳
- فصل اول: در بیان اشخاصی که زکات دادن بر اینها واجب است ۲۱۵
- مسألة اول: شرط نیست در وجوب زکات که مالک آن مسلمان باشد ۲۲۰
- مسألة دویم: وجوب زکات برای کسی که قرض دار است ۲۲۰
- فصل دویم: در بیان وقت دادن زکات و وقتی که واجب است بیرون کردن آن ۲۲۱
- مسألة اول: زمان وجوب بیرون کردن زکات ۲۲۱
- مسألة دویم: اگر بعد از رسیدن زمان اخراج زکات، مانعی پدید آید ۲۲۱

- مسأله سیم: اگر بعد از تعلق زکات و پیش از رسیدن وقت اخراج آن، چیزی از مال تلف شود..... ۲۲۲
- مسأله چهارم: جایز نیست دادن زکات پیش از موقت واجب شدن آن، به نیت زکات..... ۲۲۳
- مطلب سیم: در بیان مصرف زکات و کسانی که مستحق زکات اند..... ۲۲۵
- مبحث اول: مصرف اول و دوم که دادن به فقرا و مساکین است..... ۲۲۸
- فصل اول: در بیان اینکه چه شخصی فقیر است..... ۲۲۸
- مسأله اول: حکم کسی صنعتی داشته باشد که بتواند مؤونت سالیانه اش را تأمین کند..... ۲۳۰
- مسأله دوم: اوصاف مالی که باعث غنی بودن می شود..... ۲۳۱
- مسأله سیم: در مالی که باعث غنی بودن است، شرط است که باعث تصدیع و زحمت و اهانت نباشد..... ۲۳۲
- فصل دوم: در اوصافی که باید در فقر باشد تا بتوان به او زکات داد..... ۲۳۳
- فصل سیم: در بیان بعضی از مسایل که متعلق به این مبحث است..... ۲۳۷
- مسأله اول: اگر شخصی ادعا کند که فقیر است..... ۲۳۷
- مسأله دوم: اگر پس از دادن زکات معلوم شود که فقیر نیست..... ۲۳۸
- مسأله سیم: حداقل مقداری که باید به فقیر زکات داد..... ۲۳۹
- مسأله چهارم: مقدار زکاتی که به فقیر می دهند، حداکثر ندارد..... ۲۳۹
- مبحث دوم: طایفه سیم از مستحقین زکات، که عاملین اند..... ۲۴۰
- مبحث سیم: طایفه چهارم و پنجم، که عبارت است از مؤلفه قلوبهم و آزادی بندگان..... ۲۴۲
- مبحث چهارم: طایفه ششم از مستحقین زکات، که قرض دارند..... ۲۴۴
- مبحث پنجم: مصرف هفتم از مصارف زکات، که عبارت است از فی سبیل الله..... ۲۴۶
- مبحث ششم: مصرف هشتم از مصارف زکات، که عبارت است از دادن به ابن السبیل..... ۲۴۸
- مطلب چهارم: در بیان احکام دادن زکات و بعضی مسایل متعلقه به زکات..... ۲۵۱
- مسأله اول: بدان که هر کسی خود می تواند زکات خود را بدهد..... ۲۵۳
- مسأله دوم: اگر کسی را وکیل کند که زکات را به فقرا برساند..... ۲۵۳
- مسأله سیم: لازم نیست که زکات خود را بین هشت طایفه اهل زکات تقسیم کند..... ۲۵۳
- مسأله چهارم: سنت است که در تقسیم زکات، اهل فضل و علم را تفضیل بدهد..... ۲۵۴

- مسألة پنجم: جایز است نقل زکات از ولایتی که به هم رسیده، به ولایت دیگر..... ۲۵۴
- مسألة ششم: هرگاه مستحق زکات حاضر نباشد..... ۲۵۴
- مسألة هفتم: هرگاه زکات بر ذمه کسی باشد و وقت مردن او برسد..... ۲۵۵
- مسألة هشتم: اگر کسی زکات خود را به دیگری بدهد که میان مستحقین تقسیم کند، و خود او مستحق باشد..... ۲۵۵
- مسألة نهم: مزد وزن کننده یا کیل کننده بر صاحب مال است..... ۲۵۵
- مسألة دهم: کراهت خریدن زکات از مستحق..... ۲۵۵
- مسألة یازدهم: واجب است تیت کردن در زکات..... ۲۵۵
- مسألة دوازدهم: هرگاه کسی بگوید که زکات خود را داده‌ام، باید قول او را قبول کرد..... ۲۵۶
- خاتمه: در زکات فطره و بیان احکام آن..... ۲۵۷
- فصل اول: در شروط وجوب زکات فطره..... ۲۶۰
- فصل دوم: در بیان اینکه بر هر کسی واجب است که زکات فطره چه شخص را بدهد؟..... ۲۶۲
- مسألة اول: زکات فطره کسانی واجب است که در شب عید فطر عیال دیگری نشده باشند..... ۲۶۲
- مسألة دوم: حکم فطره میهمانی پیش از غروب آفتاب روز آخر رمضان وارد شود..... ۲۶۲
- مسألة سیم: اگر شب عید چیزی برای همسایه یا فقرا بفرستد..... ۲۶۳
- مسألة چهارم: فطره کسی که کارکن دیگری باشد..... ۲۶۳
- مسألة پنجم: اگر کسی عیال دیگری نباشد، اما نققه و کسوه او را بدهد..... ۲۶۴
- مسألة ششم: اگر شخصی در شب عید فطر میهمان شخص فقیری بشود..... ۲۶۴
- مسألة هفتم: زکات فطره طفلی که در شکم است..... ۲۶۴
- مسألة هشتم: اگر زن کسی عیال دیگری شده باشد، زکات او بر شوهرش واجب نیست..... ۲۶۵
- مسألة نهم: فطره غلام یا کنیزی که عیال دیگری باشد، یا مفقود باشد..... ۲۶۵
- مسألة دهم: اگر مردی فقیر باشد و زن او توانگر، بر زن واجب است زکات خود را بدهد..... ۲۶۵
- مسألة یازدهم: هر که فطره او بر دیگری واجب باشد، از خود او ساقط می‌شود..... ۲۶۶
- مسألة دوازدهم: اگر پدر یا مادر یا جد و جد و فرزندان و نبیره‌های کسی عیال او باشند، فطره آنها واجب است..... ۲۶۶
- فصل سیم: در وقت واجب شدن بیرون کردن فطره و جدا کردن آن..... ۲۶۷

- مسأله اول: اول وقت واجب شدن فطره و اول وقت بیرون آوردن آن ۲۶۷
- مسأله دوم: اگر پیش از نماز عید فطره را جدا کند، تأخیر انداختن آن جایز است ۲۶۷
- مسأله سیم: هرگاه پیش از نماز عید فطره را به فقیر ندهد و جدا هم نکند ۲۶۸
- مسأله چهارم: جایز نیست دادن زکات فطره پیش از غروب آفتاب شب عید ۲۶۸
- مسأله پنجم: پرداختن قیمت فطره نیز با وجود یا عدم وجود جنس آن جایز است ۲۶۸
- فصل چهارم: در جنس زکات فطره و مقدار آن ۲۶۹
- جنس فطره ۲۶۹
- مقدار فطره ۲۷۰
- فصل پنجم: در بیان مصرف زکات فطره و دادن آن ۲۷۱
- مسأله اول: نمی توان فقیر را از فطره یک سر کمتر داد ۲۷۱
- مسأله دوم: شروط فقری که می توان به او زکات داد، در مورد زکات فطره نیز هست ۲۷۱
- مسأله سیم: بهتر آن است که زکات فطره را به خویشان غیر واجب النفعه بدهند ۲۷۲
- مسأله چهارم: هر کسی خود می تواند که زکات فطره خود را به مستحق برساند ۲۷۲
- مسأله پنجم: انتقال زکات فطره بعد از جدا کردن، به ولایتی دیگر ۲۷۲
- مسأله ششم: واجب است نیت کردن در وقت دادن زکات فطره ۲۷۲

مقصد سیم: در بیان خمس و احکام و مسایل آن

- فصل اول: در بیان چیزهایی که خمس در آنها واجب است ۲۷۶
- مسأله اول: حکم خمس مالی که به ارث یا بخشش به کسی می رسد ۲۸۲
- مسأله دوم: دادن خمس صدق، بر زن واجب نیست ۲۸۲
- مسأله سیم: اگر جنسی را با پولی که خمس آن را داده است بخرد و بعد قیمت آن زیاد شود ۲۸۳
- مسأله چهارم: حکم خمس نماء مالی که به ارث یا صدق یا بخشش به کسی برسد ۲۸۴
- مسأله پنجم: خمس نفع تجارت و زراعت بر اضافه از مؤونت است ۲۸۴
- مسأله ششم: تعریف مؤونت ۲۸۵
- مسأله هفتم: اگر کسی خانه ای بسازد، اگر اخراجات آن از منافع همان سال باشد، باید آنها را جزء مؤونه به حساب آورد ۲۸۶

- مسألة هشتم: در مخارج سالیانه و سایر اخراجات باید قدر وسط حال شخص مراعات شود. ۲۸۶
- مسألة نهم: حکم کسی که قرضی داشته باشد و خمس بر او واجب شود. ۲۸۷
- مسألة دهم: اگر منافعی از تجارت عاید شخص شود، اما در همان سال مال دیگری از او تلف شود. ۲۸۷
- مسألة یازدهم: آیا باید در خمس تجارت نفع و ضرر را از هم در کند. ۲۸۷
- مسألة دوازدهم: اگر کسی مالی داشته باشد که خمس نداشته باشد، منافع سالیانه را باید از آن حساب کرد یا از منافع کسب. ۲۸۸
- مسألة سیزدهم: وضع اخراجات سالیانه قبل از دادن خمس، مختص به قسم هفتم است. ۲۸۹
- مسألة چهاردهم: هر مالی فقط یک بار خمس بدان تعلق می گیرد. ۲۸۹
- فصل دوم: در بیان مستحق خمس و طریق قسمت کردن آن و آداب دادن آن. ۲۹۰
- مسألة اول: خمس شش حصه می شود. ۲۹۰
- مسألة دوم: صاحبان خمسی که در زمان حضور امام پرداخت می شود. ۲۹۰
- مسألة سیم: کسانی که خمس به آنها داده می شود، باید از اولاد عبد المطلب باشند. ۲۹۲
- مسألة چهارم: سیدی که خمس به او داده می شود باید فقیر باشد. ۲۹۳
- مسألة پنجم: حکم انتقال خمس از ولایتی به ولایت دیگر. ۲۹۳
- مسألة ششم: آیا می توان همه نصف خمس را به یک طایفه داد. ۲۹۳
- مسألة هفتم: می توان حصه هر طایفه را به یکی از آنها داد. ۲۹۳
- مسألة هشتم: مقدار خمسی که می توان به ابن السبیل سید داد. ۲۹۳
- فهرست منابع و مأخذ. ۲۹۵